ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce Ing. J. K., proti žalované České správě sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne ze dne 5. 9. 2002,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalované se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Žalobou napadeným rozhodnutím zamítla žalovaná žádost žalobce o přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Přiznání nároku se žalobce domáhal z titulu věznění z politických důvodů v době od 9. 8. 1957 do 28. 8. 1957 a od 1. 4. 1958 do 11. 9. 1959. Zamítavé rozhodnutí odůvodnila žalovaná tím, že ohledně prvého věznění nebylo prokázáno, že by šlo o věznění z politických důvodů, a i kdyby tomu tak bylo, šlo o dobu kratší tří měsíců, takže nárok nepřísluší. Ohledně druhého věznění zdůvodnila žalovaná, že žalobce byl odsouzen za trestný čin, na který se rehabilitační zákon (č. 119/1990 Sb.) nevztahoval.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce podle procesních předpisů účinných do konce roku 2002 opravný prostředek, který byl předložen

Vrchnímu soudu v Praze v listopadu 2002; po provedení přípravných úkonů však již tento soud o věci samé

do konce roku 2002 nerozhodl. Podle přechodných ustanovení k reformě správního soudnictví byla věc předána Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení (§ 129 odst. 2 a § 132 soudního řádu správního). Nejvyšší správní soud proto poté v řízení pokračoval, jako by byla podána žaloba proti správnímu rozhodnutí, a protože žádný z účastníků netrval na nařízení jednání, rozhodl o věci bez toho, aby jednání nařizoval.

Ze správních spisů vyplynulo, že žalobce podal žádost 17. 6. 2002 u Pražské správy sociálního zabezpečení. Uplatnil jednak nárok jako účastník národního boje za osvobození (§ 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb.), totiž jako osoba v době od 15. 9. 1944 do 26. 4. 1945 z rasových důvodů ukrývaná a v době od 2. 5. 1945 do 9. 5. 1945 jako účastník květnového povstání. O tomto nároku podle vyjádření žalované bude rozhodnuto po došetření skutkového stavu samostatně. V době předložení spisů soudu zjevně ještě rozhodnuto nebylo a ani žalobce žádné takové rozhodnutí nenapadá. Proto není tento nárok předmětem soudního přezkumu.

Dále žalobce uplatnil nárok jako politický vězeň (§ 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb.). K tomu v žádosti uvedl, že nárok uplatňuje za dobu věznění podle potvrzení Vězeňské služby ČR ze dne 6. 4. 2002 a připojil dovětek, že „trest vykonaný byl zrušen výnosem Nejvyššího soudu ČSSR - porušení socialistické zákonnosti ze dne 13. 9. 1977 u o. s. Mělník“ (zřejmě mělo být psáno „1967“). K žádosti připojil osvědčení, jemu vydané podle § 8 zákona č. 255/1946, které se vztahuje k prvému nároku (účastník národního boje za osvobození). Dále předložil potvrzení Vězeňské služby ČR, podle něhož žalobce vykonával vazbu v době od 9. 8. 1957 do 28. 8. 1957; další vazbu a navazující výkon trestu vykonal od 1. 4. 1958 do 11. 9. 1959 (podle rozsudku Lidového soudu v Brandýse nad Labem sp. zn. T 181/57).

Z dále připojeného rozsudku Nejvyššího soudu (unitárního) ze dne 7. 2. 1967, sp. zn. 1 Tz 2/67, vyplývá dále, že právě zmíněným rozsudkem lidového soudu z 27. 11. 1957 byl žalobce ve skupinové věci odsouzen pro trestné činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví (§ 245 tr. zák. z roku 1950) a pomoci k trestnému činu spekulace (§ 134a téhož zákona) k trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců nepodmíněně a peněžitý trest 3000 Kčs. Rozsudek byl napaden odvoláním prokurátora, o kterém rozhodoval Krajský soud v Praze dne 22. 1. 1958, sp. zn. 10 To 269/57, který rozsudek lidového soudu zrušil a rozhodl o věci sám tak, že dnešní žalobce byl znovu uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví; ohledně trestného činu spekulace byla věc vrácena k dalšímu řízení

(se závazným právním názorem, že mělo být uznáno na přísnější právní kvalifikaci). Dalším rozsudkem Lidového soudu v Brandýse n. L. ze dne 1. 4. 1958 byl žalobce uznán vinným trestným činem spekulace (§ 134a tr. z. z r. 1950 s přísnější kvalifikací) a uložen mu přísnější trest v trvání dva a půl roku nepodmíněně.

Rozsudek odvolacího Krajského soudu v Praze ze dne 22. 1. 1958 byl napaden předsedou Nejvyššího soudu stížností po porušení zákona ve prospěch obviněných. Nejvyšší soud zmíněným rozsudkem ze dne 7. 2. 1967 této stížnosti vyhověl, zrušil odvolací rozsudek Krajského soudu v Praze a navazující rozsudek Lidového soudu v Brandýse ze dne 1. 4. 1958 (ohledně J. K. v celém rozsahu) a přikázal Okresnímu soudu v Mělníku, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Okresní soud v Mělníku tak učinil rozsudkem sp. zn. 1 T 39/67 ze dne 13. 9. 1967 a v tomto řízení J. K. obžaloby zprostil podle § 226 písm. b) tr. řádu (z r. 1961); tím bylo trestní řízení uzavřeno. Zda a s jakým výsledkem se žalobce domáhal odškodnění za vazbu a trest podle tehdy platných předpisů, není z obsahu spisu zřejmé a není to pro nynější rozhodnutí ani podstatné.

Žalobce v opravném prostředku podaném proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení uvedl, že je nesmyslné tvrzení, že doba jeho věznění netrvala tři měsíce, protože do „koncentráku“ šel 1. 4. 1958 a byl propuštěn 11. 9. 1959. To, že je považován za bývalého kriminálníka, je vina současné české pseudojustice, se kterou bojuje, aby jeho činy byly uznány jako činy politické, protože ve skutečnosti jimi byly. Byl tehdy souzen přísedícími z okresního výboru KSČ v Brandýse a jeho věc je projednávána znovu u Obvodního soudu v Praze 6 (ohledně překvalifikace) pod sp. zn. 12 Nc 2804/2002.

Žaloba není důvodná.

Nárok, jehož přiznání se žalobce domáhá, je nárokem osoby uvedené v § 2 odst. 1 citovaného zákona, tedy osoby, která splňuje podmínky politického vězně tak, jak je tento zákon v uvedeném ustanovení pro účely založení nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona vymezuje.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se právo na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů,

nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky tak zákon váže na současné splnění tří podmínek; musí být splněna podmínka občanství České republiky, dále to, že občan byl na základě rozhodnutí vězněn v době mezi 25. 2. 1948 a 1. 1. 1990 a konečně též podmínka, že rozhodnutí o jeho věznění bylo zcela nebo z části zrušeno buď podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu.

Třetí podmínku pro vznik nároku, totiž zrušení rozhodnutí o věznění podle rehabilitačních zákonů č. 119/1990 Sb. nebo č. 198/1993 Sb. žalobce nesplňuje a ani to netvrdí.

Podle zákona č. 119/1990 Sb. došlo ke zrušení některých rozhodnutí ze zákona nebo na návrh, nikoli však ohledně odsouzení pro ty trestné činy, za které byl odsouzen žalobce. Dále: podle zákona č. 198/1993 Sb. může soud na návrh zrušit či zmírnit trest uložený za trestný čin, na který se nevztahuje rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, prokáže-li se během řízení, že jednání odsouzeného směřovalo k ochraně základních lidských a občanských práv a svobod ne zjevně nepřiměřenými prostředky. (Pro účely tohoto řízení a následného odškodnění se přiměřeně použijí ustanovení § 4 a násl. zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci.). Že by k takovému soudnímu rozhodnutí podle zákona č. 198/1993 Sb. došlo, žalobce netvrdil ani neprokázal.

Zbývá dodat, že správní orgány i soudy, a to včetně správních soudů) jsou vázány rozhodnutím jiného soudu v trestních věcech (§ 40 odst. 2 správního řádu, § 52 odst. 2 soudního řádu správního). Názor žalobce, že nebyl odsouzen za obecně kriminální delikt, ale za delikt politický, je tak z hlediska přezkumu správního rozhodnutí správním soudem právně nevýznamný.

Z vyložených důvodů proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná a jako takovou ji zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Při rozhodování o náhradě nákladů řízení vyšel soud z toho, že žalobce neměl ve věci úspěch a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované podle obsahu spisu náklady řízení nevzešly a ani je neuplatňovala. Proto soud dále vyslovil, že žalované se právo na náhradu nákladů nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. srpna 2003

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu